

Speerpunt Automatische Rechtentoekenning

Wat voorafging

Automatische Rechtentoekenning

Voor de verdere verkenning van het thema automatische rechtentoekenning besloot de werkgroep op zoek te gaan naar één specifiek sociaal recht.

Basis voor deze zoektocht werd de lijst met 14 focusrechten uit stad Gent, rechten waarvan de uitputting het grootste effect heeft op de doelgroep, aangevuld met 4 andere rechten. Voor elk van deze rechten werd onderzocht wat de financiële impact is voor een begunstigde, of het gaat om een sleutelrecht, dat de toegang tot andere rechten opent, welke de stakeholders zijn in een automatisering, of er al data beschikbaar is en wat de mate van onderbescherming is, de zgn. non-take-up.

Bovenstaande zoektocht en afwegingen leverde ons de thema's leefloon, huurpremie en winterpremie voor gas en elektriciteit op. Deze 3 rechten werden in intensieve verkenningstrajecten, de zogenaamde sprints, verder onder de loep genomen. In drie sprintgroepjes werd met specialisten ingezoomd op de specifieke uitdagingen bij het automatiseren van elk van deze rechten: wat staat een automatische toekenning in de weg, welke zijn de precieze deeluitleidingen, wat werd al gedaan in het kader van automatisering, wat is de rol van regelgeving hierin, welke data is voorhanden, wie zijn mogelijke stakeholders en wat is de budgettaire impact van de oplossing voor rechthebbenden en de toekennende overheid.

Op basis van al deze criteria werd besloten om het thema 'Leefloon' verder uit te diepen.

Leefloon

Sinds het voorjaar 2021 onderzoekt de werkgroep automatische rechtentoekenning hoe de toekenning van het leefloon (in grote mate) kan geautomatiseerd worden. Daarom werd afgesproken de haalbaarheid van zes deelaspecten met betrekking tot die automatisering te onderzoeken:

- De inzetbaarheid van het automatisch advies bij het toekennen, ter ondersteuning van dossierbehandelaars
- Het werken met cliëntenprofielen voor het versneld toekennen van leefloon
- De inzetbaarheid van het fasttrack-principe naar analogie met stad Gent
- De verdere optimalisatie en integratie van zoveel mogelijk datastromen (o.a. KSZ)
- De bouw van een frontoffice-toepassing voor het aanvragen van leefloon
- De koppeling en het doorstromen van informatie naar en uit OCMW-software

In 2022 werd gefocust op de eerste twee deelaspecten.

Profielenonderzoek

Een belangrijk onderdeel van het sociaal onderzoek dat voorafgaat aan de toekenning of de weigering van een leefloonaanvraag is de consultatie van de data door de maatschappelijk werker in de Kruispuntbank Sociale Zekerheid (KSZ). Informatie over domicilie, gezinssamenstelling, verblijfsrecht, tewerkstellingsstatus, ontvangen van werkloosheidsuitkering, eigendom, enz. zijn door de maatschappelijk werker in te kijken. In de praktijk vragen sommige maatschappelijk werkers toch nog extra bewijsstukken op of hanteren ze de KSZ-stroom eerder als controle op de gegevens die de cliënt aanlevert, dan als directe bron van informatie.

In een academisch onderzoek bij de OCMW's van 12 centrumsteden, werd door dr. Marjolijn De Wilde en prof. Wim Van Lancker van de KULeuven geprobeerd om meer uit de KSZ-informatie te halen dan momenteel gebeurt.

De onderzoekers ontwikkelden een algoritme dat op basis van de beschikbare data in de KSZ onmiddellijk een advies kan geven, met twee mogelijkheden.

- Een eerste mogelijk advies is een advies “toekenning”: dit kan onmiddellijk en met grote validiteit (>90%) gesteld worden voor een aanzienlijk aandeel van de aanvragen (1/3).
- Een tweede mogelijke advies is een advies “verder sociaal onderzoek” (2/3 van de dossiers).

Vanaf november 2021 onderwierpen de onderzoekers deze theorie aan een praktijktoets bij de OCMW's. Voor 10 willekeurig gekozen dossiers per OCMW wordt de uitkomst van het algoritme vergeleken met de conclusie van de maatschappelijk werker. Zo proberen de onderzoekers te komen tot “profielen” waarvoor met hoge mate van zekerheid het algoritme kan vertrouwd worden. Het eindrapport bij het onderzoek van de KULeuven vind je [hier](#).

Regelset Automatisch Advies Leefloon

Voortbouwend op de conclusies van het profielenonderzoek leefloon wil de stad Gent samen met 9 andere centrumsteden en 2 kleinere besturen werken aan het automatiseren van de ontwikkelde regelset leefloon.

Met het innovatieve project 'Automatisch Advies Leefloon' willen de deelnemers het reeds bestaande (papieren) concept van het algoritme digitaal uitwerken tot een prototype, door de relevante parameters te vertalen tot machine leesbare regels die in de KSZ-data afgetoetst worden voor een aanvrager.

Met dit prototype zal een maatschappelijk werker een rijksregisternummer van een cliënt kunnen ingeven in de tool. Het 'Automatisch Advies leefloon' zal de KSZ-gegevens van de cliënt in een digitale omgeving aftoetsen aan de regels en de maatschappelijk werker onmiddellijk een automatisch advies doorgeven.

Gebaseerd op de inzichten uit het profielenonderzoek kan dan besloten worden op basis van het automatisch advies over te gaan tot uitkering van het leefloon of verder onderzoek op te starten. De stad Gent diende als trekker in het kader van de eerste projectoproep 'Gemeente zonder Gemeentehuis' een projectvoorstel in voor de ontwikkeling van deze regelset.

Op 4 februari 2022 besliste de Vlaamse regering de gevraagde subsidie aan het project toe te kennen en werd het project opgestart. De officiële startvergadering met ABB ging door op 22 maart.

De projectfiche van het Gemeente zonder Gemeentehuis-project Automatisch advies leefloon vind je [hier](#).

In de werkgroep automatische rechtentoekenning werd besloten samen met een aantal inhoudelijke experts in een afzonderlijke technische werkgroep verder te werken aan een set van duidelijke criteria voor het afleveren van een advies leefloon. Deze set van criteria vormt de basis voor het ontwikkelen van het algoritme waaruit het automatisch advies leefloon volgt.

Actuele loonfiches via SOLID

Voortbouwend op het idee van het verder automatiseren van het leefloon willen de OCMW's van een aantal lokale besturen aan werkenden die een leefloon aanvragen én krijgen, een digitale manier aanbieden om hun actuele loongegevens aan de maatschappelijk werker te bezorgen. Werkenden met een leefloon krijgen hierdoor de mogelijkheid om hun actuele loongegevens via een digitale, persoonlijke kluis te beheren en van daaruit toestemming te verlenen aan de maatschappelijk werker. Concreet zal een cliënt in de omgeving van MijnBurgerprofiel een datakluis kunnen aanmaken waar de loonfiches vanuit de sociale secretariaten worden opgeladen. De cliënt geeft vervolgens zijn/haar akkoord (consent) en verleent op die manier de toegang aan de OCMW-medewerker. Deze krijgt de loonfiches als data binnen in de eigen OCMW-applicatie en kan vervolgens het juiste (aanvullend) leefloonbedrag berekenen.

Ook bij de maandelijkse berekening/uitbetaling krijgt de maatschappelijk werker bericht vanuit Digitaal Vlaanderen (via een MAGDA-service) wanneer nieuwe loonfiches beschikbaar zijn en het nieuwe leefloonbedrag berekend kan worden.

Via de werkgroep automatische rechtenverkenner lanceerde stad Gent een oproep aan andere geïnteresseerde steden om samen het dossier in te dienen. Samen met 7 andere besturen diende Stad Gent in het kader van Gemeente zonder Gemeentehuis, oproep 7, het projectvoorstel voor het thematisch project “Actuele Loonfiches via SOLID” in.

Op de ministerraad van 16 december 2022 werd besloten de gevraagde subsidie aan het project toe te kennen. De startdatum van het project voorzien we midden februari (einddatum maart 2025).

De projectfiche van het Gemeente zonder Gemeentehuis-project Actuele loonfiches via SOLID vind je [hier](#).

Activiteiten binnen het speerpuntenprogramma in 2023

Regelset: Automatisch Advies Leefloon

In het najaar van 2022 leverde de eerder genoemde technische werkgroep een duidelijke set van regels voor het afleveren van een automatisch advies. Op basis van deze set werden op 23 november afspraken gemaakt over de ontwikkeling van een algoritme.

Vanaf januari 2023 ging Digitaal Vlaanderen aan de slag met de ontwikkeling van het algoritme.

Maandelijks werd de werkgroep automatische rechtentoekenning gebriefd over de voortgang. In het voorjaar stootten we daarbij op een aantal belangrijke obstructies. Daarom werd besloten de deadline voor oplevering van het eindresultaat te verleggen en daarvoor formeel uitstel te vragen. Dat uitstel werd ook toegekend waardoor de deadline voor oplevering met zes maanden werd opgeschoven.

Ondanks de verlenging liepen we tijdens de uitvoer van het project op een aantal juridische problemen die uiteindelijk het succesvol afronden van het project in de weg stonden:

- Volgens de KSZ-wetgeving moet alle data uit andere sociale zekerheidsinstellingen die OCMW's nodig hebben voor het sociaal onderzoek enkel en alleen via de KSZ opgevraagd worden. De connectoren die daarvoor nodig zijn, waren niet voor alle authentieke (Vlaamse) bronnen beschikbaar. De ontwikkeling ervan zou de projectkosten aanzienlijk verhogen en vroeg om meer werktijd. Bovendien vragen bijkomende connectoren ook voortdurend onderhoud, een kost die nooit werd begroot. De projectstuurgroep besliste uiteindelijk dat we

dan een minder uitgebreid instrument zouden maken binnen het GzG-project, dat later kan uitgebreid worden.

- Als de data door het “automatisch advies” doorgegeven worden naar de OCMW’s, is Digitaal Vlaanderen “gegevensverwerker” tussen KSZ en de OCMW’s.
Digitaal Vlaanderen kan volgens het eigen statuut niet optreden als gegevensverwerker.
- Vooraleer KSZ gegevens mag doorgeven, moet de opvragende instantie een “integratie” doen, waarbij geregistreerd wordt wie welke gegevens opvraagt. In het GzG-project zou dit voorlopig opgelost worden door eerst de integratie te doen via CEVI - New Horizon om daarna het automatisch advies te laten lopen. Deze werkwijze in 2 stappen is niet aanvaardbaar voor KSZ. Er zou dus een extra ontwikkeling moeten gebeuren door Digitaal Vlaanderen, waarmee Automatisch Advies zelf een integratie kan doen. Ook deze kost is gezien de nodige werktijd niet voorzien in het projectbudget en de tijdsplanning, en er is ook geen bereidheid om dit te ontwikkelen enkel en alleen voor dit project. Dit is volgens Digitaal Vlaanderen het grootste knelpunt.
- Digitaal Vlaanderen kon volgens het GzG-reglement geen projectpartner zijn, enkel externe dienstverlener. Daarom heeft de stad Gent een aanbesteding o.b.v. unieke deskundigheid gegund aan Digitaal Vlaanderen. Over de overeenkomst die daaruit voortvloeit is lang onderhandeld, zonder ondertekening. Uiteindelijk stelt Digitaal Vlaanderen dat ze niet gerechtigd zijn om in te tekenen op overheidsopdrachten.
De juristen van Digitaal Vlaanderen werken daarom een kader uit voor dit soort situaties, maar binnen de looptijd van het dossier kwam daar geen beslissing rond. Men geeft aan dat er mogelijks een decreet- en/of wetswijziging nodig is om de patstelling te doorbreken. Intussen kan niet verder gewerkt worden aan de digitalisering van het algoritme.

Het project wordt bijgevolg afgesloten zonder werkend algoritme, toch wilde iedereen alles zo goed mogelijk afronden:

- Daarom werd een wekelijks overleg ingepland met Digitaal Vlaanderen om eventuele doorbraken snel te kunnen opvolgen, uiteindelijk kwamen geen doorbraken.
- Er werd aan Digitaal Vlaanderen gevraagd schriftelijk mee te delen waarom ze de voorgestelde overeenkomst met stad Gent niet kunnen/willen tekenen, zo was er een basis om het gunningsbesluit bij de opdracht in te trekken en het dossier formeel stop te zetten.
- De technische beschrijving van het algoritme wordt formeel opgeleverd en kan in latere projecten gebruikt worden.
- We onderzochten in de werkgroep hoe we ertoe kunnen bijdragen dat de POD MI met eigen middelen het project overneemt en een automatisch advies laat maken dat door alle OCMW’s/CPAS kan gebruikt worden. Ook hier kregen we begin september negatief bericht. POD MI liet weten op dit ogenblik niet over middelen te beschikken om het project te financieren.

Op de vergadering van de werkgroep op **10 november 2023** overliepen we samen de mogelijke vervolgpistes die uitgewerkt werden door KULeuven:

- Het algoritme kan worden ontwikkeld door een private softwareontwikkelaar, zij ontwikkelen de ‘motor’ die kan ingebouwd worden in de toepassingen van leveranciers van administratieve oplossingen. Voor de vergoeding van de kosten voor deze ontwikkeling wordt via de werkgroep automatische rechtentoekenning een oplossing gezocht.
- CEVI werd bereid gevonden het algoritme in te bouwen in een proof-of-concept-versie van New Horizon. Deze versie kan worden ingezet voor de voorziene praktijktesten met actuele dossiers bij de centrumsteden. Ook over de kosten van deze ontwikkeling moeten verder afspraken nog gemaakt worden.

Ondertussen wil KULeuven via een zgn. vignettenonderzoek onderzoek doen naar de houding van maatschappelijk werkers t.o.v. het automatisch advies:

Bedoeling is om bij 80 Vlaamse OCMW's aan de hand van een vijftal hypothetische scenario's te testen hoe maatschappelijk werkers reageren op het automatisch advies. Het onderzoek is gepland in het voorjaar van 2024.

Actuele loonfiches via SOLID

Het gemeente zonder gemeentehuis-project Actuele loonfiches via Solid werd officieel afgetrapt met een Kick-off op 7 maart 2023 in Gent.

Daar werd afgesproken via een aantal workshops, in het voorjaar en de zomer, zicht te krijgen op de haalbaarheid en betaalbaarheid van het concept op een aantal aspecten.

Bedoeling was om aan het eind van deze workshopreeks gezamenlijk uitspraak te doen over GO/NO GO: op basis van wat onderzocht werd, wilden we evalueren of we door zouden gaan met de ontwikkeling van de voorziene oplossing.

Concreet werden op vijf verdiepingsmomenten verschillende aspecten van de uitdaging verder uitgediept met specialisten uit de deelnemende centrumsteden en OCMW's.

- Op **20 april 2023** onderzochten we welke loongegevens de maatschappelijk werkers vandaag via de papieren/pdf/foto's van loonfiches gebruiken om het leefloon te berekenen.
- Op **16 mei 2023** onderzochten we de juridische aspecten bij het inkijken en doorgeven van loonfiches
- Op **22 juni 2023** brachten we het proces in kaart
- Op **22 augustus 2023** bekeken we opnieuw de juridische aspecten
- Op **19 september 2023** definieerden we het datamodel

Tijdens de zomer van 2023 kwamen de trekkers van het project tot een aantal nieuwe inzichten:

- Tijdens een overleg met VUTG, Agentschap Uitbetaling Groeipakket, hoorden de trekkers dat hun SOLID-project "on hold" werd gezet. Er werd daarbij verwezen naar het zgn. "flux" traject dat wordt opgestart bij RSZ om alsnog loongegevens te ontvangen.
- Daarop werd contact genomen met RSZ. Op het overleg van de werkgroep van **22 augustus 2023** werd het projectplan "Egov 3.0" aan de projectpartners voorgesteld:
 - Het gaat ook om een project Europese relancemiddelen met als voorziene timing eind 2025
 - Opzet is het volgende:
 - Naast de al bestaande [DMFA-aangifte](#) die werkgevers verplicht moeten aanleveren aan RSZ wil men werkgevers verplichten om de maandelijkse individuele rekening ook gestandaardiseerd en digitaal aan te leveren.
 - Deze individuele rekening matcht 90% met de loonfiches.
 - Via werkgroepen met alle stakeholders wil men een afgestemd sjabloon opmaken voor die individuele rekening, bruikbaar voor zoveel mogelijk doeleinden.
 - Alle relevante gegevens worden ontsluitbaar voor partners zoals ook nu de DMFA-aangifte al ontsluitbaar is via KSZ voor OCMW's
 - Dit alles zal in samenwerking verlopen met OCMW's:
 - Er komt een uitnodiging aan OCMW's om deel te nemen aan werkgroepen zodat onze noden (in kader van berekening leefloon) mee vervat zit in standaardisatie individuele rekening

Na een grondige evaluatie van deze veranderde situatie en na overleg met ABB werd besloten het Gemeente Zonder Gemeentehuis-dossier “Actuele loonfiches via SOLID” stop te zetten:

- We hebben immers geen trekkende rol in het project “Egov 3.0”
- De voorziene inzet uit elke stad is veel minder groot, dus zijn subsidies overbodig
- Ook voor een ontwikkeltraject zijn via een ander kanaal al subsidies voorzien
- We zullen het project verder opvolgen vanuit de werkgroep automatische rechtentoekenning en van daaruit een afvaardiging voorzien voor de verschillende werkgroepen in het kader van het traject “Egov 3.0”